

співучасники доручили вести справу у суді, якщо він має повну цивільну процесуальну дієздатність (ч. 3 ст. 32 ЦПК України).

Від процесуального представництва у справах за груповим позовом слід відрізнити захист прав, свобод та інтересів осіб, які беруть участь у справі, органами та особами, яким законом надано таке право. Відповідно до ч. 1, 2 ст. 45 ЦПК України такими органами та особами є: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокурор, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, окремі фізичні та юридичні особи. Зокрема, відповідно до ч. 1, 2 ст. 45 ЦПК України, п. 6 ч. 2 ст. 20, ч. 3 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру», прокурор має право звертатися до суду із позовною заявою про захист прав і законних інтересів особи, невизначеного кола осіб, яку можна вважати одним із різновидів групового позову.

Таким чином, аналіз процесуального статусу осіб, які беруть участь у справах за груповим позовом, дає підстави стверджувати: особливість суб'єктного складу таких справ виявляється у множинності осіб на боці позивача. При цьому представництво інтересів групи позивачів здійснюється, як правило, одним із співпозивачів або прокурором.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ ПРАВА НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

Гарарук І.В., здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС

Науковий керівник: к.ю.н, с.н.с, доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС Карадій М.І.

Порівняно з іншими об'єктами інтелектуальної власності охорона комерційної таємниці має свої особливості, що дістають вияв в її безстроковості, універсальності об'єкта, спрощеній процедурі набуття та збереження прав на таємницю.

Охорона комерційної таємниці не обмежується будь-яким строком, тобто права інтелектуальної власності на таємницю є чинними протягом усього періоду існування сукупності ознак комерційної таємниці. Тому, на відміну від режиму охорони об'єктів патентного права, що є чинним-протягом строку дії патенту, комерційна таємниця охороняється протягом усього періоду, коли інформація зберігає свою секретність, має комерційну цінність та є невідомою іншим особам. У зв'язку з наведеним слід визнати більш вдалою систему охорони організаційних, виробничих та інших рішень у формі комерційної таємниці, ніж забезпечення їх охорони у формі патентування. При отриманні патенту особа має розкрити сутність свого результату технічної творчості іншим членам суспільства, взамін цього вона отримує виключне, монопол'єне право на використання свого рішення, що посвідчується патентом. Після закінчення строку патенту будь-яка особа вправі використовувати технічне рішення без згоди колишнього патентовласника та без виплати йому винагороди. У випадку охорони технічного рішення у вигляді комерційної таємниці виключне право на її використання має лише володілець такої таємниці протягом строку збереження відомостей про сутність результату своєї творчості у таємниці. Цей строк може значно перевищувати строк дії патенту. Тому за наявності фактичної можливості збереження у таємниці результату технічної творчості обрання форми її охорони у вигляді комерційної таємниці може бути більш привабливим для товаровиробника порівняно з можливістю його патентування.

У світі склалася поширена практика охорони у вигляді комерційної таємниці; як правило, рецептури та технології виготовлення напоїв, лікарських засобів тощо. Слід підкреслити, що охорона технічних рішень у вигляді комерційної таємниці є одним з найбільш давніх способів охорони результатів інтелектуальної діяльності. Секрети виготовлення зброї, керамічного посуду, фарб та барвників у давні часи зберігалися у суровій таємниці та передавалися з покоління в покоління. Тому багато з давніх методів ремісництва залишилися втраченими для нащадків.

Комерційна таємниця є універсальним об'єктом інтелектуальної власності, що охоплює будь-які відомості виробничого, технологічного, організаційного та іншого характеру, що використовуються у діяльності товаровиробників. На відміну від об'єктів патентного права, такі відомості не обов'язково повинні бути результатом творчої діяльності особи. Проте у вигляді комерційної таємниці можуть охоронятися патентоздатні винаходи чи корисні моделі, інформацію про які автор не бажає оприлюднювати невизначеному колу осіб шляхом патентування.

Правова охорона комерційної таємниці є більш спрощеною порівняно з процедурою набуття прав на об'єкти промислової власності. Законодавство не вимагає здійснення патентування чи державної реєстрації прав на таємницю. Достатньо прийняття рішення особою, що володіє комерційно цінною інформацією про збереження у вигляді комерційної таємниці та вжиття нею заходів щодо додержання режиму її секретності. Право на комерційну таємницю також не потребує засвідчення свідоцтвом, патентом чи іншим правоохоронним документом. Достатньо лише факту збереження інформації в секретності та наявності її комерційної цінності.

Частина 2 ст. ЦК України визначає, що комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці. Наразі перелік відомостей, що не можуть охоронятися як комерційна таємниця, закріплений не у законі, а у постанові Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. № 611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці». Відповідно до її змісту комерційну таємницю не можуть становити:

- установчі документи, документи, що дозволяють займатися підприємницькою чи господарською діяльністю та її окремими видами;
- інформація за всіма встановленими формами державної звітності;
- дані, необхідні для перевірки обчислення і сплати податків та інших обов'язкових платежів;
- відомості про чисельність і склад працюючих, їхню заробітну плату, а також наявність вільних робочих місць;
- документи про сплату податків і обов'язкових платежів;
- інформація про забруднення навколишнього природного середовища, недотримання безпечних умов праці, реалізацію продукції, що завдає шкоди здоров'ю, а також про інші порушення законодавства України та розміри заподіяних при цьому збитків;
- документи про платоспроможність;
- відомості про участь посадових осіб підприємства в кооперативах, малих підприємствах, спілках, об'єднаннях та інших організаціях, які займаються підприємницькою діяльністю;
- відомості, що відповідно до чинного законодавства підлягають оголошенню.

Будь-яка інша інформація технічного, виробничого, організаційного чи іншого характеру, що зберігається у таємниці та становить чи потенційно здатна становити комерційну цінність, може вважатися комерційною таємницею.

Комерційна таємниця тісно пов'язана з такими видами інформації, як «конфіденційна інформація» та «ноу-хау».

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про інформацію» за режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. У свою чергу, інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну. Конфіденційна інформація являє собою відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. До таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі.

До конфіденційної інформації, що є власністю держави, не можуть бути віднесені відомості: про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян; про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення та інші відомості, визначені у ст. 30 Закону України «Про інформацію».

Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушують передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту.

Отже, поняття конфіденційної інформації є ширшим порівняно з поняттям комерційної таємниці. Конфіденційною інформацією можуть бути будь-які відомості, розголошення яких може завдати шкоди особі, державі або суспільству. Це не обов'язково мають бути відомості, що становлять комерційну цінність. Крім того, суб'єктом права на конфіденційну інформацію можуть бути як фізичні і юридичні особи, так і держава та інші публічно-правові утворення.

Поняття «ноу-хау» тлумачиться законодавством України неоднозначно. У Законі України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» ноу-хау визначається інформація, отримана завдяки досвіду та випробуванням, яка: не є загальновідомою чи легкодоступною на день укладення договору про трансфер технологій; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції та/або надання послуг; є визначеною, тобто описаною досить вичерпно, щоб можна було перевірити її відповідність критеріям не загальновідомості та істотності.

Податковий кодекс України закріплює достатньо широке розуміння ноу-хау як інформації щодо промислового, комерційного або наукового досвіду. Закон України «Про інвестиційну діяльність»¹ визначає ноу-хау як сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих.

У сфері юридичної науки також відсутній єдиний підхід щодо розуміння ноу-хау. У більшості випадків під ноу-хау розуміють як технічні, комерційні, фінансові або іншого роду навик, знання та досвід, що використовується при здійсненні підприємницької діяльності. У цьому аспекті слід підтримати позицію науковців, які обґрунтовують самостійність комерційної таємниці та ноу-хау, різницю в їх змісті та істотних ознаках, та потребу у формуванні окремих режимів їх правової охорони.

ЦИВІЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ІПОТЕЧНИХ УСТАНОВ

Колосінський І.А., здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного права і процесу НАВС Братель О.Г.

Одним із елементів цивільних правовідносин є суб'єктивні цивільні обов'язки їх учасників. Традиційно суб'єктивний цивільний обов'язок визначається як міра, або вид і міра, належної поведінки учасника цивільних правовідносин. У науці цивільного права виділяють обов'язки активного і пасивного типу.

Прикладами нечисленних обов'язків спеціалізованих іпотечних установ (далі – СІУ) активного типу можуть слугувати обов'язок відшкодувати власникам структурованих іпотечних облігацій (далі – облігації) номінальну вартість облігацій та грошового доходу в порядку, визначеному Законом України «Про іпотечні облігації» (далі – Закон) та проспектом емісії таких